

"Muzică Celestă"

Manifestul Louisei Gluck

Comentariu și traducere: Anamaria Julia Dragomir

În 2020 poeta Louise Gluck ia premiul nobel pentru literatură. Poemul său "Celestial music" ("Muzică celestă" sau "Muzică cerească"), spre exemplu, este de o frumusețe care-ți taie respirația. Este o artă poetică, un manifest al poetei în care se folosește de o exemplificare (situația în care ea și prietena sa întâlnesc o omidă invadată de furnici și reacția lor diferită în fața faptului) pentru a evidenția crezul său poetic - neajunsurile îngrădirilor formale și nu numai, îngrădirea pe care o reprezintă normele în general pentru poezie. Poemul se încheie cu maxima "Iubirea față de formă este o iubire pentru finaluri/ sfârșituri/ încheieri" (nici mai mult, nici mai puțin) - și totuși, poeta empatizează cu prietena sa și îi înțelege viziunea, exprimând asta în versul penultim ("Această liniște este ceea ce amândouă iubim"). La rândul său, prietena ia atitudine să salveze omida de dragul poetei, rezultând de aici, încă o dată, această conciliere a viziunilor, cuvântul "prietenă" nefiind ales la întâmplare și textul nefiind construit în jurul acestui termen în mod întâmplător (diferențele sunt considerate negative doar în vis unde prietena îi aduce reproșuri poetei, dar nu și în realitate). Viziunea prietenei pe care poeta o asociază cu natura absolută a formei (imuabilitate etc.) este corelată și evidențiată de alți termeni precum 'realitate' și 'Dumnezeu', iar aversiunea poetei față de formă este transpusă în refuzul de a-l privi pe Dumnezeu și aversiunea față de realitate; ceea ce nu se supune tiparelor formale este o slăbiciune, ateism, lipsă de muzicalitate... În această cheie textul poate fi accesat și în continuare. Poemul este plin de simboluri – forma cercului în care omida moare = fixarea compoziției = finalizarea poemului (până la urmă poeta cedează întrucâtva, nu în totalitate, unei structure formale și face o concesie în virtutea finalizării poemului – poemul are strofe, versurile încep cu literă mare...). Prietena, bineînțeles că poate fi altr-ego-ul poetei și poemul poate fi privit și ca un 'dialog' între contrastele formă vs. lipsă a formei ce se petrece în interiorul eului poetic (când dorim să împărtășim

ceva intim, atât de intim încât dorim să ne păstrăm anonimatul, spunem întotdeauna că i s-a întâmplat unui prieten). Las aici originalul în engleză pentru referință și o posibilă traducere cu titlu orientativ pentru a se vedea despre ce este vorba. În ce constă lirismul, în definitiv? O fi existând 'lirism' și lirism?

**

Celestial Music

by Louise Gluck

*

I have a friend who still believes in heaven.
Not a stupid person, yet with all she knows, she literally talks to God.
She thinks someone listens in heaven.
On earth she's unusually competent.
Brave too, able to face unpleasantness.

*

We found a caterpillar dying in the dirt, greedy ants crawling over it.
I'm always moved by disaster, always eager to oppose vitality
But timid also, quick to shut my eyes.
Whereas my friend was able to watch, to let events play out
According to nature. For my sake she intervened
Brushing a few ants off the torn thing, and set it down
Across the road.

*

My friend says I shut my eyes to God, that nothing else explains
My aversion to reality. She says I'm like the child who
Buries her head in the pillow
So as not to see, the child who tells herself
That light causes sadness-
My friend is like the mother. Patient, urging me
To wake up an adult like herself, a courageous person-

*

In my dreams, my friend reproaches me. We're walking
On the same road, except it's winter now;
She's telling me that when you love the world you hear celestial music:
Look up, she says. When I look up, nothing.
Only clouds, snow, a white business in the trees
Like brides leaping to a great height-
Then I'm afraid for her; I see her
Caught in a net deliberately cast over the earth-

*

In reality, we sit by the side of the road, watching the sunset;

From time to time, the silence pierced by a birdcall.
It's this moment we're trying to explain, the fact
That we're at ease with death, with solitude.
My friend draws a circle in the dirt; inside, the caterpillar doesn't move.
She's always trying to make something whole, something beautiful, an
image
Capable of life apart from her.
We're very quiet. It's peaceful sitting here, not speaking, The
composition
Fixed, the road turning suddenly dark, the air
Going cool, here and there the rocks shining and glittering-
It's this stillness we both love.
The love of form is a love of endings.

**

Muzică cerească
de Louise Gluck

*

Am o prietenă care încă mai crede în rai.
Nu că ar fi proastă, totuși, în pofida a tot ce cunoaște, ea literalmente
vorbește cu Dumnezeu.
Crede că cineva din rai ascultă.
Pe pământ este neobișnuit de competentă.
De asemenea bravă, capabilă să facă față neplăcerii.

*

Am găsit o omidă muribundă în țărână, furnici hrăpărețe mișunând
peste ea.
Întotdeauna m-a mișcat dezastrul, dornică mereu de a-i opune
vitalitatea
Dar și timidă, grăbită să închid ochii.
Pe când prietena mea era capabilă să privească, să lase evenimentele să
se desfășoare
Potrivit naturii. De dragul meu a intervenit
Îndepărtând câteva furnici de pe creatura frântă și așezând-o
Peste drum.

*

Prietena mea spune că eu îmi închid ochii față de Dumnezeu, că altfel
nu se explică
Aversiunea mea față de realitate. Spune că sunt asemeni copilului care
Își îngroapă capul în pernă
Ca să nu vadă, copilul care își spune
Că lumina cauzează tristețe-

Prietena mea este mama. Răbdătoare, îndemnându-mă
Să mă deștept adultă asemenea ei, o persoană curajoasă-

*

În visele mele, prietena mea îmi aduce reproșuri. Pășim
Pe același drum, dar e iarnă de data aceasta;
Îmi spune că atunci când iubești lumea, auzi muzica cerească:
Privește în sus, îmi spune. Când privesc în sus, nimic.

Doar nori, zăpadă, o chestie albă în copaci

Ca mirese săltând spre o mare înălțime-

Apoi mă tem pentru ea; o văd

Prinsă într-o palsă intenționat aruncată asupra pământului-

*

În realitate ședem pe marginea drumului, privind apusul;

Din când în când tăcerea penetrată de un strigăt de pasăre.

Acesta este momentul pe care încercăm să ni-l explicăm, faptul că

Suntem împăcate cu moartea, cu singurătatea.

Prietena mea desenează un cerc în țărână; înăuntru, omida nu se mișcă.

Ea mereu încearcă să facă ceva întreg, ceva frumos, o imagine

Capabilă de viață înafara persoanei sale.

Suntem foarte tăcute. E liniștitor să stăm aici, fără să vorbim.

Compoziția

Fixată, drumul întunecându-se dintr-odată, aerul

Răcindu-se, ici și colo pietrele strălucind și sclipind-

Această liniște este ceea ce amândouă iubim

Iubirea față de formă este o iubire pentru finaluri.

*

(Traducere de Julia Dragomir)

Ilustrație: Victoria Sara Dazin